

Силабус
навчальної дисципліни
«Філософія науки та освіти»
2023-2024 навчальний рік

Освітньо-наукова програма: «Освітні, педагогічні науки»

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти – третій

Викладач (і)	Дуденок Валентина Іванівна
Посилання на сайт	Сторінка курсу в електронній системі МУДЛ: URL: https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=574 Персональна сторінка на сайті БДПУ: URL: http://bdpu.org/faculties/gef/structure-gef/kaf-istor/composition-kaf-istor/dudenok/
Контактний тел.	0993007015
Е-mail викладача:	Dudenok.vi@gmail.com
Графік консультацій	Середа, 9.35-10.50

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4 кр., 120 год.	12	12	96	іспит

Семестр: осінній, літній

Мова навчання: українська

Ключові слова: освіта, закон, тенденції, розвиток, наукова революція, дискурс, концепт, синергетика.

Предметом навчальної дисципліни є найбільш загальні тенденції розвитку освіти та науки, їх функціонування в культурному просторі.

Метою навчальної дисципліни «Філософія науки та освіти» є поглиблення світоглядної культури і навичок абстрактного мислення, аналіз феномену освіти в контексті сучасних світоглядно-методологічних парадигм антропології і аксіології. Формування і розвиток сучасної світоглядної парадигми аспірантів неможливе без філософії як теоретичної основи світобачення та певного методу відношення до світу. Філософська культура аспіранта зумовлює як адекватне сприйняття ним навчального матеріалу практично всіх наук, так і виступає передумовою його формування як особистості. Вона також обумовлює ефективність виховної роботи, оскільки підвищує загальну культуру мислення, вміння раціонально відібрати з потоку наукової інформації необхідний матеріал. Оволодіння філософією науки та освіти сприяє становленню самосвідомості, інтелектуальному розвитку, вмінню знаходити оптимальний вихід з ціннісно-кризових ситуацій.

Компетентності та програмні результати навчання:

компетентності:

ЗК 1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері освіти на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів сталого розвитку, професійної етики та академічної доброчесності (*світоглядна компетентність*);

ЗК 2. Здатність розробляти освітньо-наукові проекти та управляти ними, складати пропозиції щодо їхнього фінансування та забезпечення прав інтелектуальної власності дослідницької діяльності (*методологічна компетентність*);

ФК 1. Здатність інтегрувати знання з різних галузей, планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі освіти та педагогіки; виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері освіти та педагогіки на основі розуміння їх сутності, чинників впливу, тенденцій розвитку, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень;

Програмні результати навчання:

ПРН 1 Розв'язувати комплексні проблеми науки та/або інновацій у сфері освіти, створювати передові концептуальні та методологічні знання, реалізовувати інновації із дотриманням принципів сталого розвитку, професійної етики та академічної доброчесності.

ПРН 2 Розробляти, реалізовувати та оцінювати якість наукових та/або освітніх проектів, знати і застосовувати законодавчу базу щодо захисту прав інтелектуальної власності, комерціалізації результатів науково-дослідної, винахідницької та проектної діяльності у галузі освіти.

ПРН 3 Планувати, організовувати та проводити експериментальні й теоретичні наукові дослідження у сфері освіти та педагогіки, формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, узагальнювати результати

теоретичного аналізу, емпіричних досліджень у галузі освіти та презентувати результати дослідження.

Зміст курсу:

Тема 1. Предмет філософії науки та освіти.

Тема 2. Соціальна та когнітивна природа філософії освіти.

Тема 3. Основні проблеми сучасної філософії освіти.

Тема 4. Еколого-планетарний вимір системи освіти

Тема 5. Основні поняття та ідеї гносеології

Тема 6. Світогляд людини як проблема філософії освіти

Тема 7. Антропологія як вчення про сутність людини

Тема 8. Наука як компонент культури

Тема 9. Конструктивістська педагогіка і емпірико-аналітичні напрямки в філософії науки.

Тема 10. Постмодернізм і класична філософія

Тема 11. Національна ідея як вектор освітнього простору.

Методи навчання: Словесні (пояснення, розповідь, бесіда); наочні (презентації); практичні (аналіз фрагментів лекцій здобувачів); методи стимулювання освітньої діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи активного навчання (вирішення ситуаційних задач (кейсів), ділові ігри; робота в малих групах); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Вивчення навчальної дисципліни сприяє розвитку творчого мислення здобувачів щодо організації власної педагогічної діяльності; впровадженню демократичного стилю педагогічного спілкування. Підготовка до роботи з курсом передбачає ознайомлення з лекційним матеріалом, відпрацювання практичних робіт, самостійну та індивідуальну роботу аспірантів.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує уміння й навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання аспірантом відповідно сформульованих завдань.

Структура заняття і час, відведений на його етапи, можуть бути приблизно такими: проведення бесіди з теорії питання (15-20 хв.), виконання практичних завдань (35-40 хв.), обговорення результатів роботи (25-30 хв.), завдання до наступного заняття, ознайомлення з літературою (5-10 хв.)

Під час практичних занять необхідно ознайомитися з найновішими досягненнями методичної науки, а також з різноманітними варіантами стандартів навчання, програм, підручників, тощо, навчитися відбирати зміст та матеріал для проведення лекційних та семінарських форм занять, застосовувати нетрадиційні методи, прийоми навчання, раціонально планувати організацію діяльності викладача та аспіранта. У деяких випадках буде необхідним підготувати доповіді та повідомлення з урахуванням власних індивідуальних інтересів і можливостей. Тематика цих доповідей передбачає більш поглиблене вивчення малодоступної, але такої, що являє науковий і практичний інтерес, літератури, ознайомлення з передовим освітнім досвідом. Самостійне осмислення найбільш актуальних педагогічних і методичних проблем формує навички дослідницької діяльності, які розвиваються й удосконалюються на семінарах.

Однією з форм самостійної роботи є підготовка рефератів і доповідей, які заслуховуватися на семінарських заняттях, наукових конференціях, на кафедрі. Найбільш ефективною така робота є за умови співпраці викладача з аспірантом, вона сприяє виробленню в останнього вміння самостійно опрацьовувати джерела і літературу, готувати аргументовані відповіді на поставлені питання (проблеми) реферату чи доповіді. Самостійна робота над підготовкою реферату (на 10-12 хвилин) або доповіді (до 20 хвилин виголошення) починається з виявлення літератури стосовно обраної теми. Здобувач має скласти відповідний короткий список літератури з проблеми, яку збирається вивчати. Після ознайомлення з нею, розробити й узгодити з викладачем план реферату (повіді), в якому сформулювати головні питання (проблеми) виступу. Важливою запорукою успішної підготовки реферату (повіді) є конкретність і наукова спрямованість підготовчої роботи.

Важливим етапом навчальної діяльності є вміння логічно, полемічно і науково- аргументовано написати текст реферату (повіді). Кожне невеличке дослідження повинно завершуватися чіткими, однозначними висновками, які прямо впливають з його основного змісту. Оформлення рефератів (повідей) передбачає короткий план, рукописний або машинописний текст обсягом від 5 до 12 сторінок, висновки, список використаних джерел та літератури.

Підготовка до роботи з курсом передбачає самостійну роботу здобувача із літературою, означеною у переліку до заняття, з метою висвітлення питань, окреслених планом практичного заняття. Проміжною ланкою підготовки до практичного заняття є написання конспекту, розгорнутого плану, тез тощо. Кінцевим результатом підготовки є розгорнутий виступ безпосередньо на

занятті у вигляді доповіді, захисту реферату, доведення тези, участі в дискусії, розв'язання проблемної ситуації.

Відвідування навчальних занять аспірантами відбувається відповідно до вимог організації навчального процесу в БДПУ. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у БДПУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Будь-яка запозичена ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Відеопроєктор, ноутбук, навчальна платформа Moodle: <https://edu.bdpu.org/>

Система оцінювання та вимоги:

Рейтингова система оцінювання передбачає використання поточного та підсумкового контролю.

Оцінювання знань під час семінарських занять має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Системою нарахування балів передбачена максимальна кількість балів під час практичних занять – 12 балів. Оцінювання проводиться за такими критеріями: 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій; 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; 6) пізнавальна активність під час заняття. Максимальний бал ставиться за умови відповідності виконаного завдання здобувачем або його усної відповіді всім шістьом зазначеним критеріям (повна відповідність – 2 бали, часткова – 1). При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком освітнього процесу).

За виконання завдань за результатами самостійної роботи здобувачі отримують: від 1 до 4 балів (відповідно до складності виконаних завдань): 1-2 бали – написання реферату (1 завдання); 3 бали – презентація питання (2 завдання), 4 бали – практичне завдання (3 завдання). Таким чином, за відповіді на практичних заняттях здобувачі максимально можуть отримати 40 балів, за

5	5	4	4	8	4	4	4	4	4	4		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

	Кількість балів					Разом
	Лекція	Практ. робота	Лаб. робота	Сам. робота		
1	2	3	4	5		7
Змістовий модуль 1.						
Тема 1		0-3		0-1		0-4
Тема 2		0-3		0-1		0-4
Разом за змістовим модулем 1		0-6		0-2		0-8
Змістовий модуль 2.						
Тема 3		0-3		0-1		0-4
Тема 4		0-3		0-1		0-4
Разом за змістовим модулем 2		0-6		0-2		0-8
Змістовий модуль 3.						
Тема 5		0-4		0-0,5		0-4,5
Разом за змістовим модулем 3		0-4		0-1		0-5
				0-1,5		0-9,5
Змістовий модуль 4.						
Тема 6		0-3		0-1		0-4
Тема 7		0-3		0-1		0-4
Разом за змістовим модулем 4		0-6		0-2		0-8
Змістовий модуль 5						
Тема 8		0-3		0-1		0-4
Тема 9		0-3		0-1		0-4
Разом за змістовим модулем 5		0-6		0-2		0-8
Змістовий модуль 6						
Тема 10		0-3		0-1		0-4
Тема 11		0-3		0-0,5		0-3,5
Разом за змістовим модулем 6		0-6		0-1,5		0-7,5
Всього		0-40		0-10		0-50

Рекомендована література Базова

1. Аніловська, Г. Я. Університетська освіта: навч. пос. Львів: Магнолія, 2021. 304 с.
2. Ладанюк А.П. Методологія наукових досліджень : навчальний посібник. К. : Ліра-К, 2020. 352 с.
3. Петрушенко В. Л. Філософський словник: терміни, персоналії, сентенції. Львів: «Магнолія- 2006», 2021. 350 с.
4. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник. Одеса, 2019. 304 с.
5. Пономарьов О. С., Костиця І. В. Практикум з філософії освіти : навчально-методичний посібник . Харків: НТУ «ХП», 2019. 104 с.
6. Філософія освіти. Навчальний посібник. / Т.Н. Кучера, Л.І. Насонова, В.В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 63 с.
7. Філософія освіти (хрестоматія); уклад.: Огнев'юк В. О., Кузьменко О. М. Київ, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. 506с.
8. Філософія освіти і науки: навч. посіб. / І. С. Алексейчук та ін. Слов'янськ , 2019. 365 с.
9. Філософія освіти: навч. пос. /за ред. В. П. Андрущенко та ін. К.: Вид. НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2021. 348 с.
10. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. 255 с.
11. Філософія науки: навчальний посібник/ Гоян І.М., Матвієнко І.С., Сторожук С.В.// за ред. С.В. Сторожук. 3-ге видання, виправлене і доповнене. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2019. 420 с.

Допоміжна

1. Жижко Т. А. Філософія академічної освіти : Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. 403 с.
2. Калюжна В. Ю. Філософія освіти американського Просвітництва . Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2008. 206 с.
3. Карпенчук С. Г. Філософія освіти (загальна теорія педагогіки). К. : Видавничий дім "Слово", 2013. 687 с.
4. Навчальний посібник з курсу «Філософія науки». Кропивницький: ЦНТУ, 2020. 93 с
5. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України): збірник наукових праць. За ред. Кременя В. Г. К. : Сам, 2017.
6. Філософія, логіка, філософія освіти: кредитно-модульний курс / за ред. Р.О. Додонова, Л.І. Мозгового. К.: Центр учбової літератури, 2014. 512 с.
7. Філософія освіти і науки: навч. посіб. / В. П. Загороднюк та ін. Київ: Знання України, 2017. 348 с.

Інформаційні ресурси

1. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник. Київ, 2010. 164с.
http://moskalik.at.ua/inshi/filosofija_osviti.pdf
2. Губерський Л.В., Приятельчук А.О., Бойченко І.В. (ред.) Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) <http://www.twirpx.com/file/1035587/>
3. ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Андрущенко, І. Передборської. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с.
<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/4052/1/Philosophy%20of%20Education.pdf>

4. Навчальний посібник з курсу «Філософія освіти» / Т.Н. Кучера, Л.І. Насонова, В.В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 63 с.
<http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/11218/3/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8%20-%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
5. Огнев'юк В. О. *Філософія освіти: хрестоматія*. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Київ, 2014.-
<http://elibrary.kubg.edu.ua/6674/>
6. Клепко С.Ф. ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ . Полтава: ПОІППО, 2006. 328 с.
<http://moskalik.at.ua/inshi/klepko2.pdf>